

ANALYSE

Kortlægning af lægedækningen i Danmark

Formålet med denne kortlægning er at illustrere den geografiske fordeling og aldersfordelingen blandt almen praktiserende læger i Danmark med henblik på at afdække områder med aktuel og potentiel fremtidig lægemangel.

Analysens hovedkonklusioner

- I kommunerne i Nordjylland og Sydsjælland er der generelt flere patienter tilmeldt hver læge end normtallet (1.600 pr. læge), hvilket kan indikere lægemangel i disse områder.
- I hovedstadsområdet er der generelt også mange patienter pr. læge. Dette skal dog ses i lyset af faktorer i befolkningsgrundlaget. I områder med mange velstillede eller yngre borgere kan der pga. basishonoraret være et særligt økonomisk incitament i at have mange patienter.
- I alt 30 pct. af alle almen praktiserende læger er 60 år eller derover og 59 pct. er 50 år eller derover. I otte kommuner er over halvdelen af lægerne over 60 år, og i 25 kommuner er over 40 pct. af lægerne 60 år eller derover.
- Der er en vis grad af sammenfald mellem kommuner, hvor en stor andel af lægerne er over 60 år og kommuner, hvis læger har mange patienter tilmeldt. Især i Nordjylland og Sydsjælland tegnes der et billede af både aktuelle og større fremtidige problemer med lægemangel pga. kombinationen af mange patienter pr. læge og høj gennemsnitsalder blandt lægerne.
- I to tredjedele af kommunerne har lægerne i gennemsnit under 1.600 tilmeldte patienter (normtallet), hvilket vil sige, at der i disse områder i princippet er mulighed for frit at vælge læge.

Den 15. september 2015

Ref BHH
bhh@kl.dk
Dir 3876

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

Tlf 3370 3370
Fax 3370 3371
www.kl.dk

Side 1/3

Der er i alt ca. 3.500 almen praktiserende læger i Danmark.¹ Der er mangel på alment praktiserende læger i nogle områder af landet, hvilket forværres af, at mange læger nærmer sig pensionsalderen. I 2001 var gennemsnitsalderen for en almen praktiserende læge 51,3 år, mens den i 2013 var 53,6 år. I samme periode er andelen af læger over 60 år vokset fra 10 pct. til 30 pct.² Analyser viser desuden, at manglen på almen praktiserende læger stiger mest i socioøkonomisk dårligt stillede kommuner³. I

¹ Statens Serum Institut, 2015.

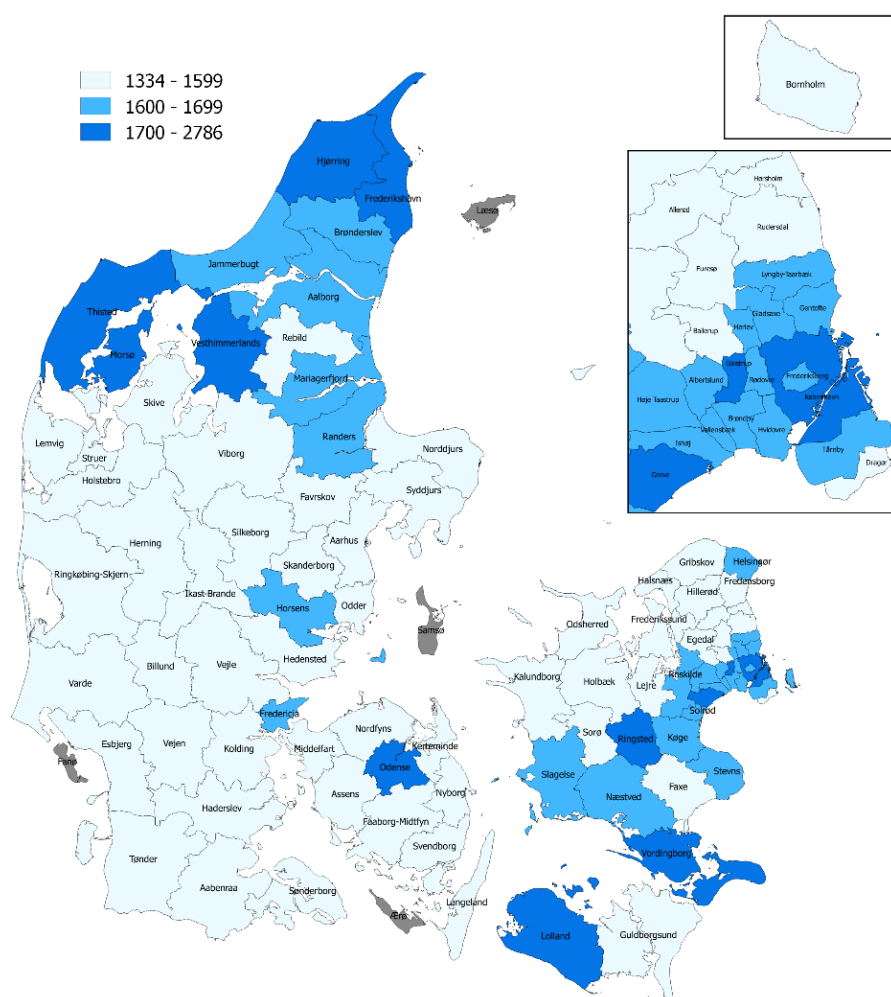
² PLO, 2013. http://www.laeger.dk/portal/pls/portal/IPORTAL.wwpob_page.show?_docname=10474986.PDF

³ Ugeskrift for Læger, 2014 http://ugeskriftet.dk/files/ugeskriftet.dk/artikel_7459.pdf

dette notat kortlægges lægedækningen i landet gennem det gennemsnitlige antal tilmeldte patienter pr. lægekapacitet. Desuden kortlægges den gennemsnitlige alder blandt almen praktiserende læger som indikation på områder med fremtidige kapacitetsproblemer.

I *figur 1* ses det gennemsnitlige antal tilmeldte patienter (gruppe 1-sikrede) pr. lægekapacitet i 2015. I to tredjedel af kommunerne har lægerne i gennemsnit under 1.600 tilmeldte patienter (de lyse kommuner), hvilket er normtallet. Læger med under 1.600 tilmeldte patienter skal holde deres praksis åben for tilgang af nye patienter, så i disse områder er der i princippet mulighed for frit at vælge læge⁴. Dvs. der er ikke generelt lægemangel. I resten af landet har lægerne i gennemsnit mere end 1.600 patienter pr. læge. Det vil sige, at lægerne har ret til at anmode om at lukke for tilgang af nye patienter.

Figur 1. Antal patienter pr. almen praktiserende læge i 2015

Note: Antallet af patienter er antallet af gruppe 1-sikrede. Læger er opgjort som lægekapaciteter. Ø-kommunerne Æro, Fanø, Samsø og Læsø er ikke vist (<1.100 patienter pr. læge).

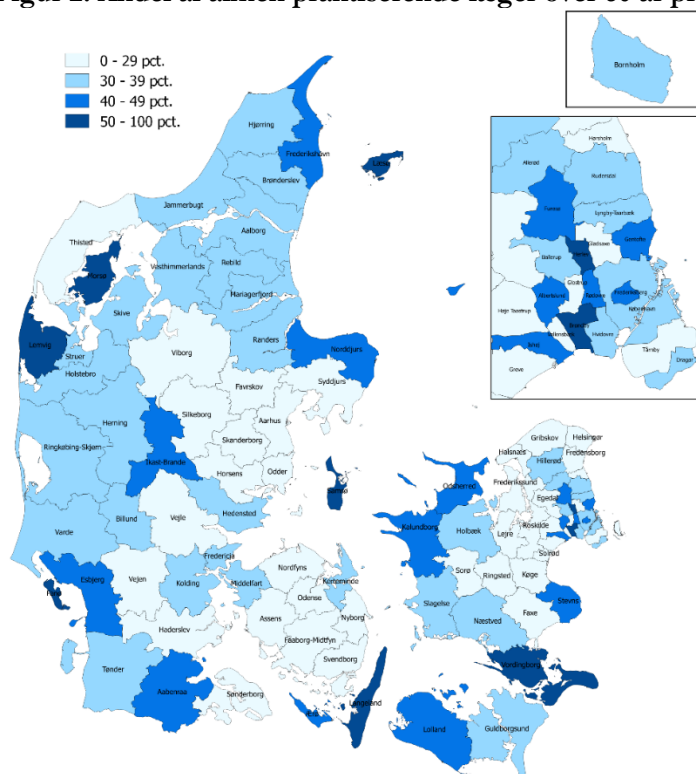
Kilde: Tal fra Danske Regioner, 2015.

⁴ Læger kan dog anmode om at lukke for tilgang af nye patienter ved en lavere grænse end 1.600, hvis der er særlige grunde til dette (fx ældre læger, nye læger eller læger med bestemte bijob), og hvis det ikke væsentligt forringer patienternes lægevalgmuligheder i området.

I Nordjylland og Sydsjælland er der generelt mange patienter pr. læge, hvilket kan være en indikation på lægemangel i disse områder. I hovedstadsområdet har lægerne generelt også mange patienter. Dette skal dog ses i lyset af, at et højt antal patienter også kan skyldes demografiske faktorer i befolkningsgrundlaget. I et sociodemografisk gunstigt område med mange velstillede og/eller yngre borgere kan lægerne pga. basishonoraret have et økonomisk incitament at have mange patienter tilmeldt⁵. Dertil kommer, at lægerne kan være organiseret forskelligt forskellige steder i landet. Fx er der forskel på, hvor udbredt solopraksis og flerlægepraksis (kompagniskabspraksis) er, samt i hvor høj grad lægerne deler lægekapaciteter ("delelæger"). Begge dele har betydning for, hvor fleksible lægerne er i forhold til at varetage flere patienter.

I figur 2 ses andelen af almen praktiserende læger i hver kommune, som er over 60 år. I alt 30 pct. af alle almen praktiserende læger er 60 år eller derover pr. 1. juni 2015, og 59 pct. er 50 år eller derover. Kun 10 pct. af lægerne er under 40 år. I otte kommuner er over halvdelen af lægerne over 60 år, og i 25 kommuner er over 40 pct. af lægerne 60 år eller derover. Som det ses af kortet er der en vis grad af sammenfald mellem kommuner, hvor en stor andel af lægerne er over 60 år og kommuner, hvis læger har mange patienter tilmeldt. Især i Nordjylland og Sydsjælland tegnes der et billede af både aktuelle og større fremtidige problemer med lægemangel pga. kombinationen af mange patienter pr. læge og høj gennemsnitsalder blandt lægerne. Også i Vestjylland, Vestsjælland og visse københavnske vestegnskommuner er der dog en høj andel af ældre læger.

Figur 2. Andel af almen praktiserende læger over 60 år pr 1/6 2015

Kilde: Tal fra Danske Regioner. Alder er udtrykket pr. 1. juni 2015.

⁵ Da lægerne får et basishonorar pr. tilmeldte patient, er der et økonomisk incitament til at have mange patienter tilknyttet, især hvis der er tale om patienter, som ikke har et stort forbrug af ydelser og dermed ikke belaster kapaciteten.